

4. Schweizer U. Institutional Choice : A Contract-Theoretical Approach / U. Schweizer // Journal of Institutional and Theoretical Economics. – 1993. – Vol. 149, № 1. – Pp. 151–169.
5. Hart O. Different Approaches to Bankruptcy / O. Hart // NBER Working Paper 7921. – September, 2000.
6. Rajan R. L. Zingales. Power in a Theory of the Firm / R. L. Rajan // NBER Working Paper. – № 6274. – Cambridge. – Mass, 1997.
7. Rodrik D. Institutions and High Quality Growth : What They Are and How to Acquire Them / D. Rodrik // NBER Working Paper 7540. – February, 2000.
8. Law and Finance / R. La Porta, F. Lopez de Silanes, A. Shleifer, R. V. Vishny // Journal of Political Economy. – 106(6). – P. 1113–1154.
9. Index of codes // European Corporate Governance Institute [Електронний ресурс]. – [http : // www.ecgi.de/codes/all_codes.php](http://www.ecgi.de/codes/all_codes.php). – Перевірено 20.06.2005.

УДК 658.1(045)

Г. В. БЛАКИТА

Вінницький торговельно-економічний інститут
Київського національного торговельно-економічного університету

СУЧАСНИЙ СТАН ТА СТРАТЕГІЯ ФІНАНСОВОГО РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ ТОРГІВЛІ

На основі аналізу тенденцій розвитку торговельних підприємств визначено основні особливості їх фінансової діяльності у порівнянні з підприємствами інших видів економічної діяльності. Узагальнено значення фінансової стратегії для зростання ефективності фінансової діяльності торговельних підприємств.

On the base of analysis of tendency in development of trade enterprises the author determines the main features of financial activity of these enterprises in comparison with the enterprises of other types of economic activity. The value of financial strategy for the increase of effectiveness of financial activity of trade enterprises is generalized.

В Україні станом на 1 січня 2008 року було зареєстровано 128, 9 тис. торговельних підприємств. В загальній кількості підприємств – суб'єктів підприємницької діяльності в економіці України питома вага торговельних підприємств посідала 34 % (обіймаючи перше місце серед підприємств будь-яких інших видів економічної діяльності – промисловості, сільського господарства, будівництва, транспорту і зв'язку тощо) [1, с. 26].

Характеристика фінансової діяльності торговельних підприємств України розглядається в працях таких науковців, як І.О. Бланк, Н.М. Гуляєва, В.С. Загорський, Л.О. Лігоненко, А.А. Мазаракі, Н.І. Ушакова та ін. У цих наукових працях висвітлюються окремі аспекти фінансової діяльності торговельних підприємств України – визначаються окремі її недоліки та шляхи подолання, окремі параметри фінансового стану цих підприємств, сучасні тенденції розвитку цієї діяльності. У той же час, особливостям здійснення цього виду діяльності торговельними підприємствами, визначенню основних відмінностей від фінансової діяльності підприємств інших видів реального сектору економіки сучасними науковцями приділяється недостатньо уваги. Актуальність такого дослідження обумовлена необхідністю конкретизації рекомендацій щодо формування напрямів розробки і реалізації фінансової стратегії підприємств саме цього виду економічної діяльності.

У процесі визначення цих особливостей необхідно в першу чергу дати стислу характеристику основних суб'єктів здійснення фінансової діяльності в цій сфері господарювання, а саме – торговельних підприємств. В загальній системі торговельних підприємств України виділяють два основних їх види, а саме роздрібні та оптові підприємства. Особливості конкретних операцій основної операційної діяльності цих двох видів торговельних підприємств визначають відповідно різні обсяги та напрями їх фінансової діяльності, що мають бути враховані в процесі формування їх фінансової стратегії.

Характеристика торговельних підприємств цих основних видів торговельної діяльності за станом на 1 січня 2008 року наведена в таблиці 1.

З наведених даних можна побачити, що в загальній кількості торговельних підприємств майже три чверті припадає на підприємства оптової торгівлі та посередників в оптовій торгівлі.

Серед роздрібних торговельних підприємств помітну роль відіграють суб'єкти господарювання, що здійснюють продаж та технічне обслуговування автомобілів та мотоциклів.

У кожній з цих груп торговельних підприємств Класифікатор видів економічної діяльності (КВЕД) виділяє конкретні їх типи за формами спеціалізації, що певною мірою визначають обсяги та пріоритетні напрями їх фінансової діяльності.

Суттєвий вплив на обсяги та напрями фінансової діяльності торговельних підприємств здійснює і така їх характеристика, як розмір. За цією характеристикою згідно з п.7 Господарського кодексу України виділяються малі, середні та великі торговельні підприємства.

Порівняльна характеристика підприємств торгівлі та підприємств інших видів економічної діяльності за розміром станом на 1 січня 2008 року наведена в таблиці 2.

Таблиця 1

Характеристика торговельних підприємств України за основними видами торговельної діяльності (згідно із КВЕД) за станом на 1 січня 2008 р.*

Основні види торговельної діяльності за КВЕД	Кількість підприємств		Чисельність найманих працівників		Обсяг реалізації продукції (товарів, послуг)	
	одиниць	%	тис. осіб	%	млн грн	%
1. Роздрібна торгівля, всього	3576,1	27,7	574,4	44,3	213589,0	18,3
в т. ч.:						
а) торгівля автомобілями, їх технічне обслуговування та ремонт	9853	7,6	131,4	10,1	110939,0	9,5
б) роздрібна торгівля, ремонт побутових виробів та предметів особистого вжитку	25908	20,1	443,0	34,2	102650,0	8,8
2. Оптова торгівля та посередництво в оптовій торгівлі	93170	72,3	721,2	55,7	957482,9	81,7
В цілому торговельні підприємства	128931	100	1295,6	100	1171071,9	100

Примітка*: розраховано за даними Держкомстату України [1, с. 133, 140, 146] дату лише 13,5 тис. підприємств оптової торгівлі і посередництва, 14 % їх чисельності (інша частина здійснювали оптовий продаж та посередництво в сфері реалізації сільськогосподарської сировини і живих тварин, несільськогосподарських проміжних товарів, машин та устаткування).

Таблиця 2

Характеристика торговельних підприємств України за розмірами у порівнянні із підприємствами інших видів економічної діяльності за станом на 1 січня 2008 року*

Показник	Підприємства торгівлі	Підприємства інших видів економічної діяльності	Підприємства України в цілому
1. Чисельність підприємств – всього, одиниць, у т.ч.:	128931	251858	380789
– великі	82	688	770
– середні	25239	30769	56008
– малі	103610	220401	324011
2. Обсяг реалізації продукції (товарів, послуг) за 2007 рік – всього, млн грн, у т.ч. по видах підприємств:	1171071,9	1243643,4	2414715,3
– великих	111347,7	551685,8	663033,5
– середніх	1016873,9	628758,4	1645632,3
– малих	42850,3	63199,2	106049,5
3. Питома вага підприємств у загальній їх чисельності, %	100,0	100,0	100,0
– великих	0,1	0,3	0,2
– середніх	19,6	12,2	14,7
– малих	80,3	87,9	85,1
4. Питома вага підприємств у загальному обсязі реалізації продукції, %	100,0	100,0	100,0
– великих	9,5	44,4	27,5
– середніх	86,8	50,5	68,1
– малих	3,7	5,1	4,4

Примітка*: розраховано за даними Держкомстату України [1, с. 35, 89] торговельним підприємствам як суб'єктам та об'єктам фінансової діяльності, внутрішньої фінансової структури їх активів та капіталу, формуванню фінансових результатів господарювання.

Як можна побачити з даних наведеної таблиці, структура підприємств – суб'єктів господарювання в торгівлі за розмірами суттєво розрізняється із підприємствами інших видів економічної діяльності. Особливо це стосується питомої ваги великих підприємств в загальній їх кількості. Так, за діючими критеріями великі підприємства торгівлі мають втричі меншу питому вагу у загальній їх чисельності і впр'яго менше у загальному обсязі реалізації продукції ніж підприємства інших видів економічної діяльності.

Дещо нижчою є порівняльна питома вага цих показників і в малих торговельних підприємствах. У той же час, середні підприємства торгівлі за питомою вагою показників, що розглядаються суттєво перевищують аналогічні показники підприємств інших видів економічної діяльності. Крім того, серед торговельних підпри-

ємств безумовним лідером за розмірами виступають малі підприємства, які становлять 80 % загальної їх кількості (хоча за обсягом реалізації товарів та послуг їх питома вага становить лише 4 %). Цю особливість має бути враховано при розробці формату показників їх фінансової стратегії, її напрямів та інших характеристик.

Дослідження основних особливостей фінансової діяльності торговельних підприємств порівняно із підприємствами інших видів економічної діяльності показали, що ці особливості їм притаманні. Дослідження дозволяє систематизувати основні особливості фінансової діяльності торговельних підприємств (у порівнянні із підприємствами інших видів економічної діяльності) наступним чином (рис. 1).

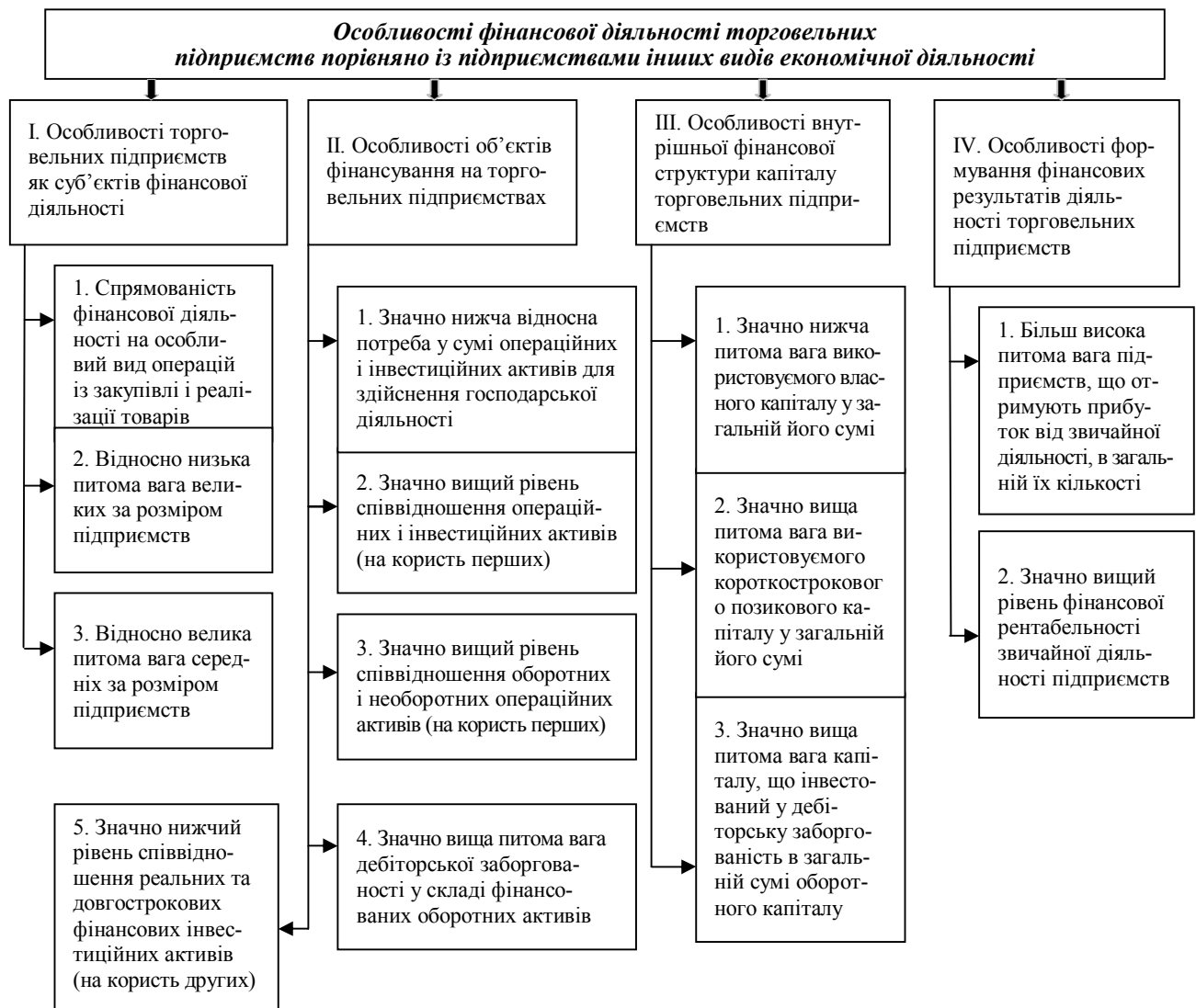

Рис. 1. Характеристика основних особливостей фінансової діяльності торговельних підприємств порівняно з підприємствами інших видів економічної діяльності

Поряд із дослідженням основних особливостей фінансової діяльності торговельних підприємств, що мають бути враховані в процесі розробки їх фінансової стратегії, потребує визначення роль, яку ця стратегія відіграє у забезпеченні розвитку цих підприємств у довгостроковому періоді.

Дослідженню ролі розробленої стратегії (зокрема фінансової стратегії) приділена увага таких науковців, як І.І. Бажин, І.О. Бланк, Л.Є. Довгань, Р. Кох, Б.М. Мізюк, Б.Д. Немцов, Р.А. Фатхутдінов та деяких інших. У роботах цих науковців в цілому вірно, з нашої точки зору, розглядаються окремі аспекти впливу стратегії (в тому числі і фінансової) на забезпечення ефективного розвитку підприємств-суб'єктів господарювання. Узагальнюючи результати проведених ними досліджень, можна визначити, що розробка стратегії дозволяє:

1. Перевести підприємство на більш високий рівень організації управління і керованості, що орієнтований на стратегічне мислення і само ідентифікацію свого положення у довгостроковій перспективі [2, с. 39–42; 3, с. 13; 4, с. 25].

2. Визначити механізм реалізації загальних і фінансових цілей економічного і соціального розвитку підприємства [5, с. 27].

3. Створити базу для прийняття ефективних тактичних управлінських рішень на протязі визначеного стратегічного періоду [3, с. 13; 5, с. 27].

4. Визначити порівняльні переваги підприємств і забезпечити подальший їх розвиток за рахунок максимального використання його внутрішнього потенціалу [2, с. 54; 5, с. 27; 6, с. 21].

5. Знизити рівень невизначеності умов розвитку підприємства і забезпечити його швидку адаптацію до зміни факторів зовнішнього середовища [5, с. 27; 7, с. 21; 8, с. 13].

6. Сформулювати значення основних критеріальних оцінок інвестиційних і інших управлінських рішень [5, с. 27].

7. Визначити умови здійснення стратегічних змін організаційної структури управління підприємством [4, с. 27; 5, с. 27].

8. Забезпечити реалізацію відповідного менталітету власників і менеджерів в найбільш важливих стратегічних рішеннях щодо розвитку підприємства [5, с. 27; 6, с. 20].

Позитивно оцінюючи результати дослідження окремих науковців щодо ролі розробленої стратегії у забезпеченні ефективного розвитку підприємства у довгостроковому періоді, ми вважаємо, що ними розглянуто далеко не всі аспекти цієї ролі. Система таких аспектів може бути суттєво доповнена.

Зокрема, ми вважаємо, що крім розглянутих вище аспектів, розробка фінансової стратегії торговельних підприємств дозволяє:

1. Створити умови надійного розвитку всієї господарської діяльності підприємства за рахунок відповідної фінансової підтримки його корпоративної та бізнес-стратегій.

2. Сформулювати модель активної поведінки торговельного підприємства на фінансовому ринку та відповідного його позиціонування в окремих сегментах цього ринку.

3. Створити умови для побудови ефективної системи матеріального стимулювання фінансових менеджерів, орієнтованої на досягнення стратегічних цілей розвитку фінансової діяльності.

4. Визначити передумови формування системи інформаційного забезпечення управління фінансовою діяльністю, підпорядкованої реалізації стратегічних фінансових цілей підприємства.

Таким чином, одним з найважливіших завдань стратегічного розвитку підприємства є розробка фінансової стратегії. Це підтверджується результатами досліджень щодо ролі такої стратегії у забезпеченні ефективного розвитку торговельного підприємства. Фінансова стратегія конкретних суб'єктів господарювання формується в системі їх фінансової діяльності. Вона має відображувати основні особливості фінансової діяльності цих суб'єктів.

Література

1. Діяльність підприємств-суб'єктів підприємницької діяльності : стат. зб. – Ч. II. – К. : Держкомітет України, 2008. – 212 с.
2. Кох Р. Стратегия ; пер. с англ. / Р. Кох. – М. : Эксмо, 2007. – 224 с.
3. Немцов В. Д. Стратегічний менеджмент / В. Д. Немцов, Л. Є. Довгань. – К. : ТОВ “УВПК” “ЕксОБ”, 2001. – 560 с.
4. Мізюк Б. М. Стратегічне управління : підручник / Б. М. Мізюк. – Львів : Магнолія полюс, 2006. – 392 с.
5. Бланк И. А. Финансовая стратегия предприятия / И. А. Бланк. – К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. – 720 с.
6. Фатхутдинов Р. А. Стратегический менеджмент : учебник. – Изд. 4-е / Р. А. Фатхутдинов. – М. : Дело, 2011. – 448 с.
7. Бажин И. И. Управление изменениями / И. И. Бажин. – Харьков : Консул, 2006. – 384 с.
8. Веснин В. Р. Менеджмент : учебник. – Изд. 3-е / В. Р. Веснин. – М. : ТК Велби, Изд-во Проспект, 2007. – 512 с.

УДК 330.341.1

Ю. Ю. БУРЄННІКОВ, С. В. КРИВА
Вінницький національний технічний університет

СТИМУЛЮВАННЯ АКТИВІЗАЦІЇ ІННОВАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ВІТЧИЗНЯНИХ ПІДПРИЄМСТВ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

У статті розкрито основні тенденції розвитку інноваційної діяльності в Україні. Розглянуто заходи державної підтримки вітчизняних інноваційних підприємств та проблеми, які необхідно вирішувати для активізації інноваційної діяльності підприємств.

In the article main tendencies of innovative activity are exposed in Ukraine. The measures of state support of domestic innovative enterprises and problems which must be resolved for activation of innovative activity of enterprises are considered.

Вступ. Характерною ознакою сучасного стану світової економіки є широке впровадження у виробництво новітніх досягнень науки і техніки. В умовах світової фінансово-економічної кризи конкурентоспроможними є підприємства та галузі, що ґрунтуються на впровадженні та використанні інноваційних технологій.